

20 Ränta

19 kap. SBL
20 kap. 6 § SBL
23 kap. 1 § SBL
56 § skattebetalningsförordning
Prop. 1996/97:100 (om ett nytt system för skattebetalningar, m.m.)
Prop. 1997/98:33 (om utfärdande av F-skattsedel, m.m.)
Prop. 1997/98:134 (om kontrolluppgiftsskyldighet vid options- och terminsaffärer, m.m.)
Prop. 2000/01:117 (om arvs- och gåvoskattens infogning i skattekontosystemet, m.m..)

Sammanfattning

I kapitlet behandlas bestämmelserna om ränta i 19 kap. SBL.

Bestämmelserna om ränta enligt SBL ersätter bestämmelserna om dröjsmålsavgift, anståndsrenta, respitränta, kvarskatteavgift, restitutionsrenta och ö-skatteränta enligt UBL, USAL och ML (jfr. avsnitt 20.5.3).

I skattekontosystemet beräknas intäktsränta och kostnadsränta. Intäktsränta beräknas för varje dag det finns ett överskott på skattekontot och kostnadsränta beräknas för varje dag skattekontot visar på ett underskott. Intäktsräntan är inte skattepliktig. Kostnadsräntan är inte avdragsgill.

Intäktsräntan ska ge kontohavaren kompensation för tillgodohavanden på kontot. Intäktsräntan beräknas efter en räntesats av basräntan. Kostnadsräntan, som beräknas efter tre nivåer, ska fungera dels som ett påtryckningsmedel så att skatter och avgifter betalas i rätt tid, dels täcka statens kreditkostnader.

Utgångspunkten för ränteberäkningen i skattekontosystemet är en basränta. RSV fastställer basräntan (se avsnitt 20.2).

Räntan beräknas dagligen på skattekontots saldo (räntesaldo). Intäktsräntan och kostnadsräntan tillgodoförs respektive påförs en gång i månaden i samband med avstämningen av skattekontot.

Räntan läggs sedan till saldot vilket innebär en beräkning av ränta på ränta (kapitalisering).

En inbetalning kan inte styras till att avse en betalning av en viss skuld utan räknas av mot samtliga debiteringar på skattekontot. Underskottet eller överskottet på kontot påverkas av inbetalningen från och med dagen efter den då beloppet bokförts på SKM:s särskilda konto för skatteinbetalningar (post- eller bankgiro).

SKM får befria från kostnadsränta om det finns synnerliga skäl. RSV har meddelat rekommendationer m.m. (RSV S 2000:9) om befrielse helt eller delvis från kostnadsränta.

20.1 Grunder för ränteberäkning m.m. (19 kap. 1-2, 10, 15-16 §§ SBL)

Ränteberäkningen

Den skattskyldige ska betala kostnadsränta eller tillgodoföras intäktsränta enligt bestämmelserna i 19 kap. Det är inte de enskilda beskattningsbeslutsbeloppen som utgör grunden för ränteberäkningen utan den sammanlagda skatteskulden (underskott) eller skattefordran (överskott) enligt SBL som den skattskyldige har varje dag på skattekontot.

Från denna grundläggande princip finns ett undantag. För debiterade skatter, dvs. debiterad preliminärskatt och slutlig skatt som omfattas av bestämmelsen om fribeloppet på 20 000 kr, gäller att kostnadsränta inte beräknas från och med den 13 februari till och med den 3 maj taxeringsåret (se avsnitt 20.3.3 och 20.3.4).

Om ett beslut som legat till grund för en beräkning av ränta ändras, ska motsvarande ändringar göras i ränteberäkningen.

20.2 Basränta (19 kap. 3 § SBL och 56 § SBF)

Basränta

Utgångspunkten för ränteberäkningen i skattekontosystemet är en basränta som fastställs av RSV. Basräntan beräknas till genomsnittliga säljräntan på sexmånaders statsskuldväxlar under tiden från och med den 16 i en månad till och med den 15 i månaden efter. Den fastställda basräntan gäller från och med närmast följande kalendermånad.

Basräntan ska avrundas till närmast hela procenttal. Om genomsnittsräntan ligger mitt emellan två hela procenttal ska den avrundas nedåt. Basräntan ändras när genomsnittsräntan – efter avrundning – ändras med minst en procentenhet.

RSV har fastställt basräntan vid fyra tillfällen (RSFS 1997:23, 1998:14, 1999:2 och 1999:16).

Tidsperiod	Basräntenivå
98-01-01–98-06-30	5 %
98-07-01–99-01-31	4 %
99-02-01–99-11-30	3 %
99-12-01–	4 %

20.3 Kostnadsränta (19 kap. 2, 4-11, 16 §§ SBL)

Kostnadsränta

Kostnadsränta tas ut i tre nivåer. Utgångspunkten är basräntan. Den låga kostnadsräntan motsvarar basräntan, mellanräntan är 125 % av basräntan och den höga kostnadsräntan är basräntan plus 15 procentenheter.

Kostnadsräntan är inte avdragsgill.

20.3.1 Påförande av kostnadsränta (10 §)

Ränta på ränta

Kostnadsränta beräknas dag för dag på det underskott som finns på skattekontot och påförs varje månad i samband med avstämning och läggs till skattekontots saldo. Detta medför en beräkning av ränta på ränta, dvs. en kapitalisering. Kostnadsränta beräknas till och med den dag en betalning/kreditering bokförts på SKM:s särskilda konto för skatteinbetalningar för de dagar den skattskyldige har en skatteskuld (underskott) på sitt skattekonto.

Ett underskott på skattekontot för skatt, som har fastställts genom grundbeslut t.ex. i enlighet med en inlämnad skattedeklaration, uppkommer först efter ordinarie förfallodag (16 kap. 4 § SBL). Före denna tidpunkt beräknas inte kostnadsränta.

Skattetillägg och förseningsavgift ska betalas senast den förfallodag som infaller närmast efter det att 30 dagar har gått från beslutet om debitering av skattetillägg/förseningsavgift. Därefter beräknas kostnadsränta enligt bestämmelserna om sen betalning.

Skattetillägg och förseningsavgift som påförts i samband med den årliga taxeringen med stöd av TL ska dock betalas senast samma dag som den slutliga skatten, dvs. på den förfallodag som infaller närmast efter det att 90 dagar har gått från beslutsdagen. På skattetillägg och förseningsavgift beräknas dock kostnadsränta först efter den dag då den slutliga skatten senast ska vara betald eftersom dessa särskilda avgifter inte ingår i den slutliga skatten. Kostnadsränta beräknas då enligt bestämmelserna om sen betalning.

I skattekontosystemet är det inte möjligt att direkt avgöra vilka skatteskulder ett underskott består av eftersom det inte finns någon avräkningsordning. För att man inte ska tvingas att fördela ett underskott på olika skatter behandlas ett underskott, som inte överstiger 10 000 kr på ett och samma sätt oberoende av hur det uppkommit. På ett sådant underskott beräknas alltid den låga kostnadsräntan, dvs. lika med basräntan. Om olika räntesatser är tillämpliga ska vid betalning av en del av skatteskulden i första hand den delen anses vara betald på vilken den högsta kostnadsräntan skulle ha beräknats (jfr prop. 1997/98:33 s. 46).

Detta får betydelse i de fall som räntebestämmelserna medför att ränta ska beräknas efter en räntesats som är högre än basräntan. Då ska den högsta räntesatsen ersättas med en räntesats motsvarande basräntan på ett belopp upp till och med sammanlagt 10 000 kr. Om den skattskyldige betalar en del av skatteskulden, ska den delen anses vara den på vilken den högsta kostnadsräntan skulle ha beräknats.

Kostnadsränta beräknas inte efter den dag statens fordran på skatten har preskriberats.

20.3.2 Kostnadsränta vid sen betalning och vid indrivning (8-10 §§)

Räkna hos KFM

Om en betalning inte sker i rätt tid, ska ränta beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan plus 15 procentenheter, dvs. hög kostnadsränta. Detta gäller till dess skulden betalats eller registrerats hos KFM. (Under tiden 1 januari till och med den 31 augusti 1998 ska, enligt punkt 4 av övergångsbestämmelserna till SFS 1998:232, räntan beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan).

Till den del skatten inte överstiger 10 000 kr ska dock ränta alltid beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan.

Kostnadsränta beräknas för skatt som har lämnats till KFM för indrivning eller för verkställighet enligt lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter. Räntan beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan från och med dagen efter den då beslutet om skatten registrerats i utsködningsregistret.

KFM beräknar ränta för tiden efter det att skulden lämnats för indrivning enligt bestämmelserna i SBL.

20.3.3 Kostnadsränta på preliminär skatt (2, 4, 10 och 16 §§)

Preliminär skatt

SKM får i vissa fall fatta beslut om höjd debiterad preliminär skatt efter inkomstarets utgång. För debiterad preliminär skatt som ska

betalas in efter den 17 januari taxeringsåret beräknas kostnadsränta från och med den 13 februari taxeringsåret till och med den dag betalning senast ska ske. Räntan beräknas efter en räntesats som motsvarar 125 % av basräntan, mellanränta.

Till den del skatten inte överstiger fribeloppet 20 000 kr, ska ränta i stället beräknas från och med den 4 maj taxeringsåret och efter en räntesats som motsvarar basräntan.

Till den del skatten inte överstiger 10 000 kr ska dock ränta alltid beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan.

Om ränta ska beräknas från och med den 13 februari och den 12 februari är en lördag eller en söndag ska ränta i stället beräknas från och med närmast följande tisdag. Om ränta ska beräknas från den 4 maj och den 3 maj är en lördag eller söndag ska i stället ränta beräknas från och med närmast följande tisdag.

20.3.4 Kostnadsränta på slutlig skatt (2, 5, 10 och 16 §§)

Slutlig skatt

På den del av skatten, enligt ett grundläggande beslut om slutlig skatt efter vissa justeringar enligt 11 kap. 14 § SBL, som överstiger 20 000 kr beräknas kostnadsränta från den 13 februari taxeringsåret till och med den dag betalning senast ska ske. Räntan beräknas efter en räntesats som motsvarar 125 % av basräntan.

På belopp till och med 20 000 kr beräknas kostnadsränta från och med 4 maj taxeringsåret efter en räntesats som motsvarar basräntan.

Dessutom gäller, under förutsättning att den skattskyldige inte har något annat underskott på skattekontot under den tid ränta beräknas, att ränta beräknas enligt en räntesats som motsvarar basräntan på ett belopp som sammanlagt uppgår till högst 10 000 kr. För de flesta skattskyldiga, som inte har löpande skatte- och avgiftsbetalningar, innebär detta att låg kostnadsränta beräknas på de första 30 000 kr av den skatt som ska betalas enligt ett grundläggande beslut om slutlig skatt och för resterande del mellanränta.

Exempel:

Slutlig skatt	100 000
Summa KU-skatt	65 000
Underskott	- 35 000

Ränteberäkningsdag	Specifikation	Belopp
020504	slutlig skatt	- 20 000
020213	slutlig skatt	- 15 000

Kostnadsränta beräknas enligt följande.

Räntetid	Räntesaldo	Räkna
020213-0503	0	Fribelopp 20 000
020213-0503	- 10 000	Låg ränta (10 § 2 st.)
020213-0503	- 5 000	Mellanränta (5 § 1 st.)
020504-1112	- 20 000	Låg ränta (5 § 2 st.)
020504-1112	- 10 000	Låg ränta (10 § 2 st.)
020504-1112	- 5 000	Mellanränta (5 § 1 st.)

Om ränta ska beräknas från och med den 13 februari och den 12 februari är en lördag eller en söndag ska ränta i stället beräknas från och med närmast följande tisdag. Om ränta ska beräknas från den 4 maj och den 3 maj är en lördag eller söndag ska i stället ränta beräknas från och med närmast följande tisdag.

Räkna på slutlig skatt som fastställts genom ett omprövningsbeslut eller ett beslut av domstol, se avsnitt 20.3.6.

20.3.5 Kostnadsränta vid anstånd (6 §)

Anstånd

På skatt som omfattas av anstånd och som återstår att betala när anståndstiden gått ut beräknas kostnadsränta från och med dagen efter skattens ursprungliga förfallodag till och med den dag betalning senast ska ske med anledning av anståndsbeslutet.

Vid anstånd med betalning av skatt på grund av totalförsvarstjänstgöring (17 kap. 5 §), arvsskatt och gåvoskatt (17 kap. 6 a §) eller synnerliga skäl (17 kap. 7 §) beräknas dock kostnadsränta från och med dagen efter den då anståndet beviljades.

Räkna beräknas efter räntesats som motsvarar basräntan.

20.3.6 Kostnadsränta vid omprövning/överklagande (7-7 a §§)

Omprövning/ överklagande

Slutlig skatt

När omprövningsbeslutet gäller slutlig skatt beräknas ränta från och med den 13 februari taxeringsåret till och med den dag betalning ska ske. Under tiden 13 februari till 3 maj beräknas dock inte kostnadsränta på sammanlagd slutlig skatt på ett belopp till och med 20 000 kr.

Om ränta ska beräknas från och med den 13 februari och den 12 februari är en lördag eller en söndag ska ränta i stället beräknas från och med närmast följande tisdag. Om ränta ska beräknas från den 4 maj och den 3 maj är en lördag eller söndag ska i stället ränta beräknas från och med närmast följande tisdag.

Annan skatt än slutlig skatt, arvsskatt och gåvoskatt

När skatt, i övrigt ska betalas till följd av ett omprövningsbeslut eller ett beslut av domstol beräknas kostnadsränta från och med dagen efter skattens ursprungliga förfallodag till och med den dag betalning senast ska ske enligt omprövningsbeslutet eller beslutet om vissa debiteringsåtgärder.

Kostnadsränta beräknas efter den/de räntesatser som motsvarar basräntan under räntetiden.

Om skatten ska betalas till följd av ett beslut om skönsbeskattning i avsaknad av SKD beräknas kostnadsräntan från och med den ursprungliga förfallodagen till och med den dag betalning senast ska ske efter en räntesats som motsvarar den höga kostnadsräntan.

Dock ska, under förutsättning att den skattskyldige inte har något underskott på skattekontot, kostnadsränta motsvarande basränta beräknas på ett belopp upp till och med 10 000 kr.

Exempel:

I avsaknad av skattedeklaration skönsbeskattar SKM, genom omprövningsbeslut, företaget med ett skattebelopp om 40 000 kr. Dessutom påförs skattetillägg och förseningsavgift med sammanlagt 9 000 kr. Det sammanlagda beloppet 49 000 kr ska vara betalt enligt huvudregeln, dvs. senast 30 dagar.

Kostnadsränta beräknas enligt följande under förutsättning att inget annat finns på skattekontot:

På de första 10 000 kr beräknas kostnadsränta motsvarande basränta från och med ursprunglig förfallodag (10 § 2 st.). På 30 000 kr beräknas hög kostnadsränta från och med ursprunglig förfallodag. På beloppet 9 000 kr beräknas kostnadsränta först efter det att förfallodagen för skattetillägget och förseningsavgiften passerats enligt bestämmelserna om sen betalning.

Arvsskatt och gåvoskatt

När det är fråga om arvsskatt eller gåvoskatt som ska betalas till följd av ett omprövningsbeslut eller ett beslut av domstol, beräknas kostnadsränta från och med dagen efter den förfallodag som enligt 16 kap. 7 a § SBL gällde då beslut om skatten först fattades.

Räntan beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan.

20.3.7 Befrielse från kostnadsränta (11 §)

20.3.7.1 Allmänt

SKM får helt eller delvis befria en skattskyldig från kostnadsränta, om det finns synnerliga skäl.

RSV har meddelat rekommendationer m.m. om befrielse helt eller delvis från kostnadsränta enligt SBL (RSV S 2000:9).

Det ankommer på SKM att i varje enskilt fall pröva frågan om befrielse. Det finns inte något krav på ansökan, vare sig muntlig eller skriftlig, för att befrielse ska kunna medges. Däremot behöver SKM inte göra efterforskningar när kännedom om befrielsegrunder saknas.

I fråga om möjligheten till befrielse från kostnadsränta görs följande uttalanden i prop.1996/97:100 s. 346 och 347:

”Utrymme bör finnas att i vissa fall underlåta att påföra eller att medge befrielse från ränta. Dessa möjligheter bör, som utredningen framhållit, avse främst skattskyldiga som inte har löpande skatte- och avgiftsbetalningar och bör i första hand grundas på omständigheter som rör den betalningsskyldiges person. Som exempel på en sådan omständighet nämner utredningen sjukdom och med sjukdom jämförbara förhållanden som medfört att betalningsskyldigheten inte kunnat fullgöras av den skattskyldige själv eller annan som den skattskyldige kunnat anlita. Det kan också vara fråga om något annat förhållande som den betalningsskyldige inte kunnat råda över. Det får då förutsättas att betalningsskyldigheten fullgörs så snart det förhållande som orsakat förseningen upphört. Av betydelse är även när i förhållande till en förfallodag som den omständighet som åberopas som grund för en försening inträffat. Trots hinder att själv fullgöra betalningsskyldigheten kan nämligen den skatt- eller avgiftsskyldige ha haft tid att ordna så att betalningen kommit till stånd på annat sätt.

Räkna bör självfallet inte tas ut om en betalning inte bokförts på skattemyndighetens konto i rätt tid på grund av något förhållande som skattemyndigheten har ansvar för.

I en befrielsesituation kan det finnas anledning att väga in hur den skatt- eller avgiftsskyldige tidigare skött sina betalningar. Det är emellertid i första hand omständigheterna i det enskilda fallet som bör avgöra om befrielse skall medges. Tidigare

misskötsamhet utesluter därför inte befrielse vid exempelvis akut sjukdom eller olyckshändelse.”

SKM får befria en skattskyldig från kostnadsränta, om det finns synnerliga skäl. Möjligheten att få hel befrielse avser främst skattskyldiga som inte har löpande skattebetalningar. För skattskyldiga med löpande skatte- och avgiftsbetalningar, dvs. de som har debiterad F-skatt, särskilt debiterad A-skatt och/eller som ska lämna SKD är möjligheten till befrielse begränsad.

20.3.7.2 Hel befrielse

Frågan om hel befrielse kan bli aktuell på grund av förhållanden som rör den skattskyldiges person. Detta innebär att en skattskyldig med löpande skattebetalningar normalt inte kan åberopa sjukdom eller olyckshändelse som grund för hel befrielse av kostnadsränta eftersom det förutsätts att denne utan större dröjsmål kan ordna så att betalning kan ske. Delvis befrielse kan dock komma i fråga, se avsnitt 21.3.7.3.

En förutsättning för att övriga skattskyldiga ska medges hel befrielse på grund av sjukdom eller olyckshändelse bör vara att hinder för en betalning inte uppstått alltför lång tid före betalningstillfället. Som riktlinje i RSV:s rekommendationer anges att orsaken till förseningen inte bör ha inträffat tidigare än 14 dagar före förfallodagen. Det är dock alltid omständigheterna i det enskilda fallet som ska vara avgörande, vilket innebär att SKM i sin bedömning ska beakta t.ex. om det funnits någon annan som utan större olägenhet kunnat fullgöra betalningsskyldigheten.

Någon mera ingående prövning av sjukdomens art och omfattning m.m. behöver normalt inte göras. Läkarintyg eller annat intyg bör krävas in endast om det anses nödvändigt för bedömningen.

Förhållanden som man inte kunnat råda över

Frågan om hel befrielse kan vidare bli aktuell när kostnadsränta påförts på grund av förhållanden som den skattskyldige inte kunnat råda över. Exempel på när hel befrielse från kostnadsränta kan komma i fråga är vid ett felaktigt beslut av SKM om ändrad beräkning av preliminär skatt eller när arbetsgivaren har skickat felaktig kontrolluppgift till den anställde och SKM. En felaktig kontrolluppgift från en arbetsgivare kan innebära att den skattskyldige i samband med en beräkning av den förväntade slutliga skatten inte gör en extra skatteinbetalning i februari och/eller maj månad taxeringsåret för att undvika kostnadsränta.

En lång handläggningstid i ett omprövnings- eller anståndsärende kan medföra såväl kostnadsränta som andra olägenheter för den skattskyldige. Om ett ärende handlagts så att SKM kan ha ådragit sig skadeståndsskyldighet bör hel befrielse övervägas. Detta

innebär att SKM inte behöver avvakta skadestandsärendet utan eventuell befrielse bör medges omedelbart.

Ytterligare exempel på förhållanden som den skattskyldige inte kunnat råda över kan vara när en inbetalning inte kunnat ske i rätt tid på grund av att ett beskattningsbeslut inte kommit denne tillhanda. Som exempel nämns i RSV:s rekommendationer att SKM, trots att den skattskyldige meddelat adressändring, har felaktig adressuppgift i skatteregistret. I dessa fall bör hel befrielse avse ränta från förfallodagen och för högst 30 dagar från det att den skattskyldige kan antas ha fått kännedom om sin betalningsskyldighet. När det är fråga om ett grundläggande beslut om slutlig skatt bör befrielsen i stället avse tiden från den ordinarie förfallodagen till och med den förfallodag som infaller närmast efter det att 90 dagar har gått från den senaste beslutsdagen avseende det aktuella årets taxering, om den tiden är längre.

Om den skattskyldige gör gällande att en inbetalning inte kunnat ske i tid på grund av att skattedeklaration eller inbetalningshandlingar saknats bör denna omständighet i regel inte utgöra skäl för hel befrielse från kostnadsränta.

Hel befrielse bör dock, enligt RSV:s rekommendationer, medges om den skattskyldige har erhållit skattedeklaration och inbetalningshandlingar för sent på grund av något förhållande som helt kan hänföras till SKM. Detta kan förekomma t.ex. när en skatte- och avgiftsanmälan inte har behandlats i rimlig tid. Handläggningstiden för ärenden av detta slag bör normalt inte överstiga 14 dagar.

När det är fråga om löpande betalningar för en skattskyldig som redan är registrerad, bör den omständigheten att han inte fått förtryckta inbetalningskort inte föranleda befrielse, eftersom han kan använda vanliga inbetalningskort i stället.

En förutsättning för hel befrielse bör vara att en sådan anmälan som krävs har lämnats i tid, att den innehållit fullständiga och korrekta uppgifter och dessutom att inbetalning bokförts på SKM:s särskilda konto för skatteinbetalningar inom 14 dagar från det SKM sänt ut de handlingar som den skattskyldige behöver för att kunna redovisa och betala.

Andra omständigheter som den skattskyldige inte kunnat råda över men som inte är hänförliga till SKM kan vara när en inbetalning försenas på grund av handhavandefel hos betalningsförmedlare.

Förfallodagens nya innebörd, dvs. att ett belopp anses ha betalats den dag då betalningen bokförts på SKM:s särskilda konto för skatteinbetalningar gör att inbetalaren står risken för att beloppet bokförs i rätt tid. Har betalningsförmedlaren förorsakat försening

av en inbetalning ska den skattskyldige alltid vända sig till betalningsförmedlaren för att begära kompensation för påfordrad kostnadsränta. Undantagsvis kan det förhållandet att ett betalningsinstitut inte på normalt sätt kunna överföra betalningen till SKM:s konto utgöra grund för befrielse.

Följande uttalar i prop. 1996/97:100 s. 346:

”Som befrielsegrund bör vidare i vissa fall betraktas det förhållandet att det betalningsinstitut som anlitas, t.ex. på grund av ett datorhaveri eller andra jämförbara särskilda omständigheter, inte klarat att på normalt sätt överföra betalningen till skattemyndighetens konto. Befrielse bör också kunna medges i de fall som Postgirot Bank AB pekat på, dvs. förseningar som beror på ett tillfälligt handhavandefel hos betalningsförmedlaren eller inte fungerande datorkommunikation. Det måste dock vara fråga om sådana förhållanden som den skattskyldige inte har haft anledning att räkna med. För befrielse i sådana situationer där den försenade betalningen beror på förhållanden hos betalningsförmedlaren och som i regel rör ett större antal skattskyldiga eller annars avser ett mer väsentligt belopp bör krävas att betalningsförmedlaren kompenserar staten för dess räntekostnad. Dessa situationer bör regleras i de avtal om betalningsförmedling som Riksskatteverket träffar med betalningsförmedlarna och bör lämpligen hanteras under medverkan av Riksskatteverket.”

I RSV:s rekommendationer sägs att hel befrielse från kostnadsränta bör ske när förseningen beror på tillfälliga handhavandefel eller inte fungerande datorkommunikation hos betalningsförmedlare.

Om felet berör ett större antal skattskyldiga eller annars avser ett mer väsentligt belopp kan betalningsförmedlaren vända sig till RSV för att träffa avtal om kompensation för staten för räntekostnad. I dessa fall meddelar RSV vilka skattskyldiga som fått sina betalningar försenade på grund av felet, varefter SKM på eget initiativ bör befria dem från kostnadsränta.

Till den del felet beror på den skattskyldige bör ingen befrielse komma i fråga, se dock 21.3.7.5

20.3.7.3 Delvis befrielse

SKM får delvis befria från kostnadsränta om det finns synnerliga skäl. Delvis befrielse kan bli aktuellt i de fall sådana omständigheter som kan utgöra skäl för hel befrielse föreligger men inte kan anses tillräckligt starka för att motivera detta.

Delvis befrielse bör ske på så sätt att kostnadsräntan sätts ner till ett belopp som motsvarar basräntan.

Sjukdom eller olyckshändelse som drabbat skattskyldig med löpande skattebetalningar eller ansvarig tjänsteman i nära anslutning till betalningstillfället kan anses utgöra skäl för delvis befrielse från kostnadsränta. En förutsättning för detta är normalt att den skattskyldige kan visa att det inte funnits någon annan som kunnat fullgöra betalningsskyldigheten i tid. Skattskyldiga med löpande redovisning och betalning torde kunna ordna så att inbetalning kan ske utan större dröjsmål även i dessa situationer. Som en ytterligare förutsättning för delvis befrielse i dessa fall bör därför krävas att inbetalning skett inom 14 dagar från förfallodagen.

Någon mera ingående prövning av sjukdomens art och omfattning m.m. behöver normalt inte göras. Läkarintyg eller annat intyg bör krävas in endast om det anses nödvändigt för bedömningen.

Kostnadsränta som påförts på grund av underuttag av preliminär skatt bör normalt inte innebära att hel befrielse medges, se dock avsnitt 20.3.7.2. Däremot kan delvis befrielse komma ifråga.

Som exempel på när detta kan vara motiverat nämns i RSV:s rekommendationer att den skattskyldige har haft grundad anledning anta att taxering skulle åsättas i enlighet med självdeklarationen. Detta kan vara fallet om en skattskyldig tidigare har fått ett visst avdrag godkänt av SKM och inte haft anledning anta att motsvarande yrkande skulle komma att vägras ett senare år. En förutsättning för delvis befrielse bör vara att den skattskyldige har lämnat korrekta uppgifter i självdeklarationen.

Vid bedömningen av om en skattskyldig kunnat råda över att kostnadsränta uppkommit bör hänsyn tas till att det som allmän princip gäller att preliminär skatt skall betalas under inkomståret med ett belopp som så nära som möjligt motsvarar den slutliga skatten. Under inkomståret sker detta enklast genom att begära förhöjt skatteavdrag hos huvudarbetsgivaren eller att hos SKM begära ändrad beräkning av den preliminära skatten och efter inkomståret genom en egen skatteinbetalning.

20.3.7.4 Ambassader

Det som sägs i RSV 2000:9 om automatisk befrielse från Kostnadsränta för ambassader gäller inte längre med hänsyn till ny lagstiftning (se SofL).

20.3.7.5 Övriga omständigheter

Om kostnadsräntan beror på ett fel som SKM har begått bör delvis befrielse kunna medges även om den skattskyldige orsakat felet, dock under förutsättning att den skattskyldiges åtgärd var ursäktlig.

Allmänt sett kan därvid högre krav ställas på en skattskyldig med löpande skatte- och avgiftsbetalningar.

20.3.7.6 Omständigheter som inte bör föranleda befrielse

Befrielse bör inte medges på grund av bristande betalningsförmåga, bristande kunskaper om gällande bestämmelser eller om inbetalningen är försenad på grund av semester eller liknande.

20.4 Intäktsränta (12-14, 16 § SBL)

Huvudregel

Huvudregeln är att intäktsränta beräknas från och med dagen efter den dag då den skattskyldiges betalning bokförs på SKM:s särskilda konto för skatteinbetalningar, eller ett belopp annars tillgodoräknas, till den dag då beloppet används för betalning av skatt eller betalas tillbaka. När det är fråga om skatt som ska tillgodoräknas till följd av ett omprövningsbeslut eller ett beslut av domstol beräknas räntan från och med dagen efter skattens ursprungliga förfallodag.

En inbetalning som avser att möta en debitering, men som bokförs före debiteringens förfallodag påverkar skattekontots saldo positivt och på ett eventuellt överskott beräknas intäktsränta fram till förfallodagen.

Exempel:

Ränteberäk- ningsdag	Specifikation	Belopp	Räntesaldo
020401	Ingående saldo	0	0
020406	Inbetalning	+ 8 000	+ 8 000
020412	Deb. prel.skatt	- 8 000	0
020430	Utgående saldo	0	0

Intäktsräntan beräknas enligt följande:

Räntetid	Räntesaldo	Ränta
020401–0405	0	
020406–0411	+ 8 000	Intäktsränta
020412–0430	0	

Intäktsräntan tillgodoförs vid det kommande avstämningsstillfället och läggs till saldot på skattekontot.

Undantag

Det finns undantag från huvudregeln. På ett överskott som ska återbetalas efter det att den slutliga skatten har bestämts och justerats med posterna i 11 kap. 14 § SBL ska intäktsränta beräknas från och med den 13 februari taxeringsåret. Detsamma gäller om en debiterad preliminär skatt efter vissa justeringar överstiger den slutliga skatten och därmed ska sättas ned, 11 kap. 13 § SBL. Även

på skatt som ska betalas tillbaka genom en s. k. förtidsåterbetalning beräknas intäktsränta från och med den 13 februari taxeringsåret.

Om den 12 februari är en lördag eller söndag ska intäktsränta i stället beräknas från och med närmast följande tisdag.

Eftersom preliminär skatt ska betalas genom skatteavdrag eller enligt särskild debitering, är en skatteinbetalning i andra fall inte att anse som en inbetalning av preliminär skatt. Detta innebär att en inbetalning till skattekontot alltid påverkar kontots saldo från den dag då beloppet bokförts och att intäktsränta beräknas enligt huvudregeln på överskottet.

Egen inbetalning

I det fallet en skattskyldig har gjort en egen inbetalning till skattekontot i avsikt att täcka ett förväntat underskott i samband med den avstämning i vilken den slutliga skatten ingår uppkommer ett överskott på skattekontot. Detta under förutsättning att övriga skatter och avgifter betalas i rätt tid. På detta överskott beräknas intäktsränta dag för dag fram till dess att den slutliga skatten bokförs på kontot. För beslutet om slutlig skatt anges som ränteberäkningsdag den 13 februari taxeringsåret. Om underskottet av den slutliga skatten täcks av den egna inbetalningen kommer inte någon kostnadsränta att beräknas men samtidigt har den skattskyldige tillgodoförts intäktsränta under perioden. Denna intäktsränta justeras genom att skattekontot gör om hela räntebereäkningen från den 13 februari taxeringsåret på det nya saldot.

För överskjutande ingående moms som har redovisats i skattedeklaration beräknas ränta från och med dagen efter den dag som skatten enligt 16 kap. 7 § SBL anses vara betald. Anledningen till detta är att det ska vara möjligt att använda denna moms som betalning av annan, i skattedeklarationen, redovisad skatt utan att räntekonsekvenser uppkommer.

Intäktsränta bestäms med utgångspunkt i basräntan. Intäktsräntan beräknas efter en räntesats som motsvarar 45 % av basräntan (dvs. 1,8 % i december år 2002).

Intäktsräntan tillgodoförs varje månad i samband med avstämning och läggs till skattekontots saldo. Detta medför en beräkning av ränta på ränta, dvs. en kapitalisering.

Intäktsräntan är inte skattepliktig.

20.5 Övrigt

20.5.1 Avrundning

Belopp som avser skatt eller underlag för beräkning av skatt enligt denna lag anges i hela krontal så att öretal faller bort (23 kap. 1 § SBL).

Avrundningsregeln gäller inte bara skatt utan också avgifter, ränta och särskilda avgifter. Regeln innebär att SKM t.ex. på ett kontoutdrag ska redovisa belopp i heltal kronor. Vid redovisningen faller öretal bort. Skattskyldiga ska också ange belopp i hela krontal exempelvis vid redovisning i skattedeklaration.

Bestämmelsen är dock inte tillämplig för ränteberäkningen. Öretal faller alltså inte bort vid ränteberäkningen utan enbart vid SKM:s redovisning på kontoutdraget.

20.5.2 Avgifter och räntor enligt UBL, ML och USAL

I RSV:s Handledning för beskattning av inkomst och förmögenhet m.m. vid 1998 års taxering lämnas en redogörelse för avgifter och räntor som ersätts av räntorna enligt SBL.

20.5.2.1 Dröjsmålsavgift

Dröjsmålsavgiften behandlas i avsnitt 3.1.3 i 1998 års handledning för beskattning av inkomst och förmögenhet m.m. Där finns en hänvisning till RSV:s rekommendationer m.m. (RSV Du 1993:1) om befrielse från dröjsmålsavgift enligt UBL, ML och USAL. Enligt RSV S 2000:10 ska RSV Du 1993:1 och motsvarigheten på mervärdesskatteområdet, RSV Im 1993:3, fortfarande tillämpas i fråga om dröjsmålsavgifter enligt nämnda lagar.

20.5.2.2 Kvarskatteavgift och ö-skatteränta

Kvarskatteavgiften behandlas i avsnitt 3.2.1 och ö-skatteräntan i avsnitt 3.2.2 i 1998 års handledning för beskattning av inkomst och förmögenhet m.m. Där finns hänvisning till RSV:s rekommendationer m.m. (RSV S 1994:32), som enligt RSV S 2000:10 fortfarande ska tillämpas i fråga om kvarskatteavgift och ö-skatteränta enligt UBL avseende 1995 t.o.m. 1998 års taxeringar.

20.5.2.3 Restitutionsränta, respitränta och anståndsränta

Restitutionsräntan behandlas i avsnitt 3.2.2, respitränta i avsnitt 3.3 och anståndsräntan i avsnitt 3.4 i 1998 års handledning för

beskattning av inkomst och förmögenhet m.m. I dessa avsnitt finns tabblär över de räntesatser som gäller för kalenderåren 1994-1998.

Räntesatserna för kalenderåren 1999-2002 är följande:

Kalenderår	%-sats	
1999	3,3 %	(75 % av SLR som gällde vid utgången av november 1998)
2000	4,2 %	(75 % av SLR som gällde vid utgången av november 1999)
2001	3,8 %	(75 % av SLR som gällde vid utgången av november 2000)
2002	3,7 %	(75 % av SLR som gällde vid utgången av november 2001)

Beträffande respitränta och restitutionsränta finns hänvisningar till RSV:s rekommendationer m.m. (RSV S 1994:33 och RSV S 1994:34) om respitränta och restitutionsränta enligt UBL, ML och USAL. Enligt RSV S 2000:10 ska dessa fortfarande tillämpas i fråga om respitränta och restitutionsränta enligt nämnda lagar.

När det gäller anståndsränta finns en hänvisning till RSV:s rekommendationer m.m. (RSV Du 1993:2) om anståndsränta enligt UBL, ML och USAL. Enligt RSV S 2000:10 ska RSV Du 1993:2 och motsvarigheten på mervärdesskatteområdet, RSV Im 1993:7, fortfarande tillämpas i fråga om anståndsränta enligt nämnda lagar.